

AV PSYCHOLOGIE

Inhoudstafel

Beginsituatie	2
Algemene doelstellingen	2
Minimale materiële vereisten	5
Bibliografie	6
Specifieke doelstellingen, leerinhouden, pedagogische en didactische wenken, didactische middelen	8

Beginsituatie

Er wordt geen specifieke voorkennis vereist voor psychologie omdat de leerlingenpopulatie erg heterogeen is in de vierde graad verpleegkunde. De meeste genoten van een technische of beroepssecundaire vooropleiding, anderen hebben het hoger onderwijs geprobeerd en tenslotte zijn er nog cursisten wiens opleiding reeds lang geleden is, en via de V.D.A.B. nu de kans krijgen om verpleegkunde te studeren.

Sommigen genoten dus van een degelijke vooropleiding, anderen kennen enkele basisbegrippen, en voor de overigen is psychologie, en de manier van denken en benaderen van het menselijk functioneren, totaal nieuw.

We stellen ook vast dat er grote verschillen zullen zijn in het kunnen verwerken van de hoeveelheden leerstof.

De leerkracht zal bij het aanbrengen van de leerstof rekening dienen te houden met deze heterogeniteit door remediërings-, uitbreiding- of verdiepingstaken te voorzien.

Algemene doelstellingen

Basisconcept

In het algemeen vak psychologie verwerven de leerlingen inzicht in de menselijke psyche en in de complexiteit van het menselijk gedrag.

De leerlingen leren zichzelf en de ander, gezond of ziek, ervaren als een mens in voortdurende ontwikkeling, reagerend op uiterlijke impulsen vanuit innerlijke motieven.

De leerling

- krijgt inzicht in het feit dat de meeste gedragingen zinvolle reacties zijn;
- wordt er zich van bewust dat zijn gedrag het gedrag van de ander steeds beïnvloedt;
- krijgt inzicht in de verschillende fasen van de menselijke levensloop;
- leert zichzelf en de ander ervaren als een zich ontwikkelende persoonlijkheid;
- is bereid om op zoek te gaan naar de menselijke behoefte achter elk gedrag;
- is bereid om de veranderingsprocessen en -mogelijkheden in zichzelf en de ander te accepteren en te respecteren;
- leert op een verantwoorde manier omgaan met patiënten in verschillende levensfasen.

Opzet

Het leerplan AV psychologie is stapsgewijs opgebouwd.

Een eerste stap is een basiskennis van algemene psychologie aan de hand van voorbeelden uit de leefwereld van de leerlingen. Er wordt een verbinding gemaakt met de beroepspraktijk, met de patiënt in het ziekenhuis zodat de leerlingen de patiënt leren benaderen als een unieke en globale psychosomatische eenheid.

Door de kennis en inzichten die de leerlingen verwerven over de psyche en het menselijk gedrag, zullen ze meer en meer stilstaan bij de vraag naar het “waarom” van het geobserveerde gedrag bij de ander en zullen ze minder geneigd

zijn te (ver)oordelen en te etiketteren. Vooral in verpleegsituaties is deze attitude van essentieel belang om op een begripvolle manier met de patiënt te kunnen omgaan en hem op gepaste wijze informatie te kunnen bieden.

De algemene psychologie bevat ook een introductie van de verschillende fasen in de levensloop van de mens en gaat in op de psychologie van de zieke in deze levensfasen.

De mens wordt vanuit een holistische benadering beschouwd als een zich voortdurend ontwikkelend wezen. De levensfasen vormen één levensstroom die niet simpelweg in afgebakende periodes kan worden opgedeeld.

De leerlingen psychiatrisch verpleegkunde verdiepen zich in de ontwikkelingspsychologie om van hieruit verbanden te leren leggen met de psychopathologie. Ze verwerven eveneens een basiskennis over psychodiagnostische onderzoeken en weten wat de betekenis van deze onderzoeken is voor het verpleegkundig handelen.

De leerlingen ziekenhuisverpleegkunde verdiepen zich in de psychologie van de hulpverlenende relatie en de beleving van het ziek-zijn, binnen de context van specifieke patiëntengroepen in de verschillende fasen van het leven.

Vakkenintegratie

Psychologie vormt één geheel met PAV en geïntegreerde sociale vaardigheden. Deze drie vakken vormen elk een venster, een uitkijk en een reflectie op dezelfde realiteit nl. het beroep van verpleegkundige en de hulpverlenende relatie die binnen de context van dit beroep met patiënten wordt tot stand gebracht.

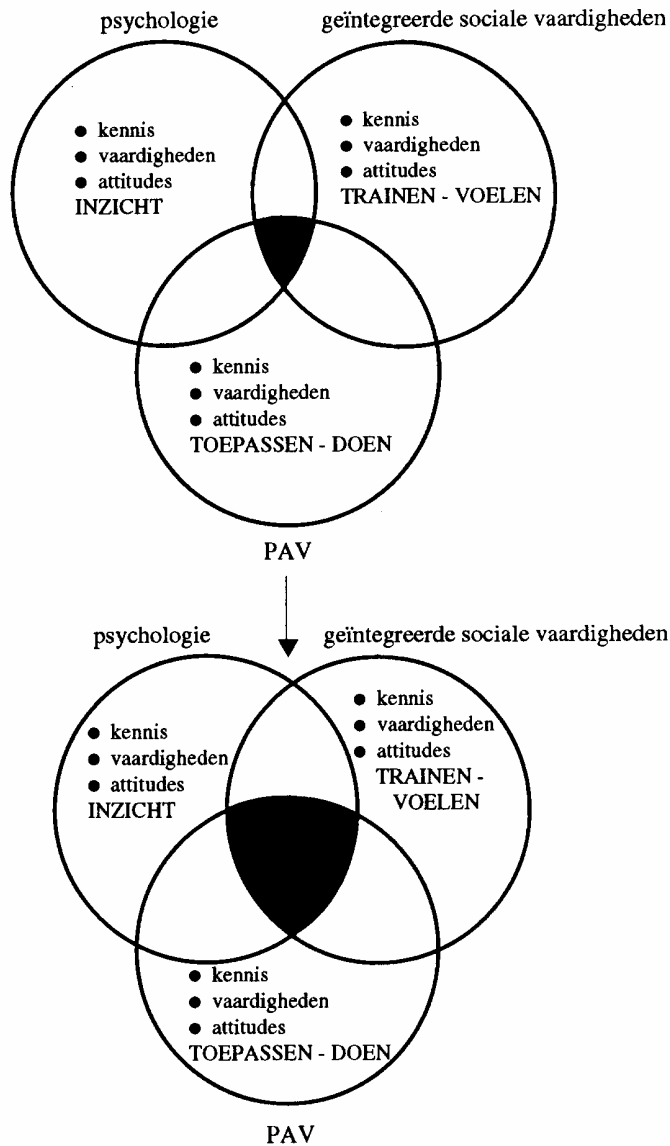
In psychologie wordt een algemeen ervaringsgericht referentiekader over de psyche van de gezonde en de zieke mens geboden. Dit kader nemen de leerlingen mee naar de lessen geïntegreerde sociale vaardigheden waarin ze specifieke communicatie vaardigheden trainen zoals actief luisteren, het geven van feedback, het voeren van ondersteunende en empathische gesprekken, het deeluitmaken van een multidisciplinair team.

Het inzicht in de veranderingsmogelijkheden van de mens (uit psychologie) en de vaardigheden om in relatie tot de ander te treden (geïntegreerde sociale vaardigheden) nemen de leerlingen nu mee naar PAV waar ze al doende, werkend aan een concreet project hun inzichten verbreden en hun vaardigheden verfijnen.

De specifieke doelstellingen en leerinhouden m.b.t. de kennis, vaardigheden en attitudes van deze drie vakken hebben een versterkende invloed op elkaar. Indien de leraar bewust gebruik maakt van de mogelijkheden tot vakkenintegratie wordt dit positief, coherentie bevorderend effect nog groter.

We raden daarom aan dat de betrokken leraars samenwerken en stellen voor om een vakoverschrijdend raamplan te maken waarin de raakpunten tussen de drie vakken worden gedetailleerd.

Het proces om de relatie tussen de drie vakken - anders geformuleerd de drie interpretatiemogelijkheden of uitzichten - hechter te maken, stellen we schematisch als volgt voor:

Activiteiten die tot dit proces bijdragen zijn een inservice communicatietraining, projectwerk PAV, activiteitenweken, de stages, de GIP.

De GIP is een procesgerichte eindevaluatie waarin de leerling toont in welke mate hijzelf die integratie heeft verwezenlijkt.

Psychologie, geïntegreerde sociale vaardigheden en PAV zijn steunvakken in de hele opleiding. Vakkenintegratie met PV praktijkstages / klinisch onderwijs, TV Sociale Wetenschappen, TV Medische Wetenschappen, past in de context van het dynamisch opleidingsprofiel dat we in dit leerplan voorstellen en de thematische, ervaringsgestuurde aanpak die hiermee samenhangt.

Minimale materiële vereisten

INFRASTRUCTUUR

- Een voldoende ruim klaslokaal met verplaatsbare stoelen en tafels om kringen of groepjes te vormen.
- Aanwezigheid van bibliotheek met voldoende vakliteratuur.

BENODIGDHEDEN

- Bord en krijt.
- Overheadprojector, transparanten, flip-over, ...
- Videorecorder, audiovisueel materiaal, opname-apparatuur.
- Cursus met open ruimten voor persoonlijke notities, verwerkingsopdrachten, woordenlijst, ...

Vakbibliografie

- Adriaensens J., Slaets H, Beyen F., *Psychiatrische pathologie bij de ouder wordende mens. Actief observeren, intern rapport van het psychiatrisch ziekenhuis Ziekeren*, juni 1990.
- Adriaensens P. Prof. Dr., *Opvoeden is een groeiproces, wegwijzers voor vaders en moeders*, Lannoo, 1995.
- Boeck de P., Vandenberg O., *Kwantitatieve methoden voor individuele therapiegerichte diagnostiek*, Acco Leuven, 1985.
- Brown D., Pedder J., *Psychodynamische psychotherapie*, Samsonreeks: psychiatrie en samenleving.
- Buelens M., Vermeiren A., *Zelfzorg, de kracht van persoonlijke groei*, Lannoo Tielt, 1997.
- Cassee A., Boeke F., Barendreg T., *Psychotherapie in Nederland Deel 3*, 176.
- Cuyvers G., *Gedrag als menselijke ervaring. Inleiding tot de psychologie*. Uitgeverij Wolters, Leuven, 1993.
- Gerlings – Huurman T., *Broeders, Zuster, Hoor 'S: Psychologie Voor Verpleegkundigen*, De Tijdstroom.
- Godderes Prof. Dr., *Gerontopsychiatrie*
- Hendrickx M., *Psychiatrische verpleegkunde*, onuitgegeven cursus PHIV Hasselt.
- Hillewaert Prof. Dr., *Psychologie II*, Aurelia Books, Aurelia Paramedica, 1981.
- Hillewaert Prof. Dr., *Psychologie*, Aurelia Books, Aurelia Paramedica, 1991.
- Keirse M. Prof. Dr., *Psychosociale aspecten van de gezondheidszorg, Deel I*. Uitgeverij Acco, Leuven.
- Lerouge Mevr. *Algemene psychologie voor verpleegkundigen*, Onuitgegeven cursus Secundaire school Sint-Franciscus voor verpleegkunde Leuven.
- Lerouge Mevr., *Ontwikkelingspsychologie voor verpleegkundigen*, Onuitgegeven cursus Secundaire school Sint-Franciscus voor verpleegkunde Leuven.
- Leus W. Prof. Dr., *Algemene psychologie*, Acco Leuven, 1980.
- Maarten S.H. *Sociale vaardigheidstherapie: gedragstherapie en sociaal gedrag*, Swets en Zeitlinger B.V. 1978
- Mietzel G., *Wegwijs in de psychologie*, Zutphen – Thieme.
- Nijs P. Prof. Dr., *Man en vrouw schiep Hij hen...*, Peeters Leuven, 1991.
- Orlemans J.W., e.a., *Handboek gedragstherapie*, Van Loghum Slaterus Deventer 1983
- Ponsaert I, Vertommen H., *Therapiegerichte diagnostiek*, Acco Leuven, 1985
- Pope C., Van Holkema en Warendorf, *De eerste twaalf maanden van uw baby*. 1994.

- Redant Mevr., *Algemene psychologie*, Onuitgegeven cursus PHL 1ste jaar verpleegkunde, 1995.
- Redant Mevr., *Ontwikkelingspsychologie*, Onuitgegeven cursus PHL.
- Slaets H., *Twee praktijkvoorbeelden met betrekking tot de psychogeriatric*.
- Steens R., *Menselijke communicatie*, Interactie Academie v.z.w. Antwerpen, 1993.
- Thijs L., *Gedragstherapie*, werkdocument PHIV Hasselt
- Vandereyken W., Hoogduin C., *Handboek psychopathologie Deel 1 en 2*, Van Loghum Slaterus Houten 1990.
- Vanhest T., *Klinische psychodiagnostiek, Psychiatrie en verpleging*, jaargang 66 nr. 2 p. 80 – 91.
- Ven van de L., *Voortdurend mis ik schakels*, Acco Leuven, 1985, 9 – 26
- Vergrote A., *De psychologie in de evaluerende psychiatrie*, Tijdschrift voor psychiatrie, 96 – 109
- Verhaest S., *Psycho-analytische therapie*, cursus K.U. Leuven, 1990.
- Verhulst, *Algemene psychologie voor de gezondheidszorg*, Wolters – Noordhoff Groningen.
- Vertommen H , *Klinische psychodiagnostiek: feestbederven of animator*, Tijdschrift voor klinische psychologie, 11, 1981, P. 30
- Watslawick, *De pragmatische aspecten van de menselijke communicatie*, Van Loghum Slaterus Deventer, 1970.

VERPLEEGKUNDE 4de GRAAD BSO	ALGEMENE VAKKEN	<i>Psychologie</i>
---	-----------------	--------------------

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
<p>Kennen/kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis maken met de psychologie als wetenschap. • Het begrip psychologie definiëren. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een positieve attitude ontwikkelen t.o.v. het vak psychologie. • Zijn gemotiveerd om de lessen actief bij te wonen. 		<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p>	<p>KENNISMAKING MET DE ALGEMENE PSYCHOLOGIE</p> <p>Inleiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De psychologie als wetenschap. – Verschillende definities van psychologie. – Het menselijk gedrag. – Op zoek gaan naar het WAAROM van het gedrag blijft een boeiend gegeven. 	<p>Vakkenintegratie:</p> <p>We raden aan psychologie te integreren met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Algemene verpleegkunde; • PV/Stages. <p>Met PAV en geïntegreerde sociale vaardigheden wordt een vakoverschrijdend raamplan opgesteld.</p> <p>Algemene wenken:</p> <p>Tijdens de lessen psychologie is er een voortdurende interactie tussen leerkracht en leerlingen waarbij er gebruik wordt gemaakt van actieve werkvormen ondersteund met audiovisueel materiaal. De leerkracht gaat uit van voorbeelden, ervaringen en situaties die de leerlingen zelf aanreiken en die ze bespreekbaar wensen te stellen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rollenspel • Onderwijsleergesprek • Klasgesprek • Discussievormen • Groepswerk
<p>Kennen/kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het dubbel uitgangspunt van het gedrag uitleggen. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bewust zijn van het dubbel uitgangspunt van het gedrag. • Bewust zijn dat de motivatie een belangrijke rol speelt bij het bereiken van doelen. • Het belang van de situatie inschatten bij de totstandkoming van het gedrag. 		<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p>	<p>Het gedrag:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het gedrag: interne en externe uitgangspunten – De motivatie – De situatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Observatie-opdrachten • Onderwijsleergesprek • Ervaringsgericht leren <p>De leerlingen zelf laten vertellen over hun motivatie van studiekeuze.</p> <p>De leerlingen zelf laten zoeken naar voorbeelden van de situatie als extern uitgangspunt.</p>

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
<p>Kennen/kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis hebben van en inzicht verwerven in het bewustzijn. • Het belang van de situatie op het bewustzijn onderkennen. • Het normale bewustzijn, en zijn andere vormen, kunnen omschrijven. • Herkennen in welke toestand van bewustzijn de patiënt zich bevindt. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zich rekenschap geven van de eigen verantwoordelijkheid bij het correct observeren en rapporteren van de bewustzijnstoestand van de patiënt. 		<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p>	<p>Het bewustzijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Definitie – Soorten: Normale bewustzijn Vernauwde bewustzijn Verlaagde bewustzijn Onderbewustzijn De slaaptoestand De narcose 	<ul style="list-style-type: none"> • Observatie-opdracht: leerlingen elkaars bewustzijn laten observeren. • Onderwijsleergesprek: leerlingen verwoorden observaties van patiënten (ervaringsgericht). Leerlingen vertellen over hun dromen.
<p>Kennen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis én inzicht verwerven in de waarneming. <p>Kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met eigen woorden uitleggen welke selectiemechanismen bij de waarneming kunnen optreden. • Uitleggen welke cognitieve factoren de waarneming mee beïnvloeden. • Uitleggen welke conatieve factoren de waarneming mee beïnvloeden. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zich bewust van zijn dat hun waarneming niet objectief is, maar gekleurd. • Ze kunnen zich inleven in het referentiekader van de patiënten. 		<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p>	<p>De waarneming</p> <ul style="list-style-type: none"> – Definitie – Selectiemechanismen: cognitieve en conatieve factoren – Waarnemen en observeren. – De sociale waarneming: waarneming van zichzelf en waarneming van de anderen. – Invloed van voorkennis bij het waarnemen. – Invloed van emoties en gevoelens bij het waarnemen. – Waarnemingsopdrachten 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen laten oefenen in mondeling en schriftelijk rapporteren. • Gebruik van audiovisuele hulpmiddelen.

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
<p>Kennen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis én inzicht verwerven over het geheugen. <p>Kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verwoorden hoe het geheugen functioneert. • Verwoorden welke factoren het geheugen bevorderen of afremmen. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De theoretische inzichten over het geheugen in hun studiegedrag kunnen integreren. 		<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p>	<p>Het geheugen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Definitie – Hoe functioneert het geheugen bij de gezonde mensen. – Geheugenstoornissen – Het geheugenproces. – Factoren die het geheugen bevorderen of juist belemmeren om goed te functioneren. – Invloed van stress bij het inprenten van leerstof. – Invloed van stress bij de reproductie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen laten vertellen over eigen studie-methoden en studie-ervaringen. • Vertrekken vanuit een interessant experiment om interesse voor het geheugen op te wekken.
<p>Kennen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verwerven kennis én inzicht over de creatieve verbeelding. <p>Kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op grond van eigen ervaringen uitleggen wat de creatieve verbeelding inhoudt. • Inzien dat de creatieve verbeelding inspeelt op het gedrag. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eigen verbeelding aanwenden om complexe verpleegsituaties goed op te lossen. 		<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p>	<p>De creatieve verbeelding</p> <ul style="list-style-type: none"> – Definitie – Welke is de rol van de creatieve verbeelding bij het tot stand komen van het gedrag? – De creatieve verbeelding. – De rol of de betekenis van de creatieve verbeelding bij het tot stand komen van het gedrag. – Kritisch denken, analytisch denken: een aspect van de creatieve verbeelding. 	<ul style="list-style-type: none"> • De leerlingen vertellen over hun eigen ervaringen met de creatieve verbeelding.
<p>Kennen/kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis en inzicht verwerven in de affecten en de emoties en de betekenis van de psychosomatiek. • Op grond van hun eigen beleving uitleggen wat de betekenis is van 		<p>B</p> <p>U</p>	<p>Affecten en emoties</p> <ul style="list-style-type: none"> – De betekenis van affecten en emoties. – De rol van affecten en emoties in het dagelijks leven. – De positieve en negatieve rol van emoties. 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen laten vertellen over eigen ervaringen met emoties in privé-situaties en op stage. • Groepswork met gerichte opdrachten.

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
<p> affecten en emoties in ons leven. <ul style="list-style-type: none"> • Verklaren wat de positieve rol is van de emoties. • De negatieve rol uitleggen. • De uitdrukking van affecten en emoties via het lichaam beschrijven. • Uitleggen wat psychosomatiek betekent en hierbij voorbeelden aanhalen. </p> <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zich bewust zijn van eigen emoties en ze op een aanvaardbare wijze uiten. 		<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p>	<ul style="list-style-type: none"> – De uitdrukking via het lichaam van de affecten en emoties. – De psychosomatiek. – Coping-mechanismen 	
<p>Kennen/kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis hebben van het domein van de ontwikkelingspsychologie. • Kennis hebben van de diverse methodologische strekkingen in de ontwikkelingspsychologie. • Inzicht hebben in de diverse zienswijzen van de ontwikkelingspsychologie. • De benaderingswijzen kennen om en onderzoek te doen in het domein van de ontwikkelingspsychologie. • Illustreeren dat er verschillende klemtonen worden gelegd afhankelijk van de ontwikkelingspsychologie in kwestie. • De eigen beleving in ruimere context van de ontwikkelingspsychologie plaatsen. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interesse tonen voor de mens in ontwikkeling. 	<p>Dps</p> <p>Dps</p> <p>Dps</p>	<p>B</p> <p>U</p> <p>B</p> <p>U</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p>	<p>ONTWIKKELINGSPSYCHOLOGIE</p> <p>Inleiding</p>	<p>Vakkenintegratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • PAV: de levensloop van de mens • Pediatrische verpleging • Verloskundige verpleging • Geriatrische verpleging • Stages • Anatomie en fysiologie • Algemene hygiëne • Psychiatrie <p>Algemene wenken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cursus in syllabusvorm met open ruimten voor eigen notities. • Doceermethode. • Onderwijsleergesprek. • Ervaringsgericht leren: <ul style="list-style-type: none"> – eigen ervaringen laten vertellen over eigen peuter-, kleuter-, schoolkind- en puberteit; – ervaringen laten vertellen van op stage, geriatrie, of laten vertellen over eigen grootouders en overgrootouders.

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
<ul style="list-style-type: none"> • Zich bewust zijn van de invloed van de ontwikkelingspsychologie bij de hulpverlening. • Het belang inzien van wetenschappelijke studie in de ontwikkelingspsychologie. 	Dps	U		

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
<p>Kennen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis hebben van de belangrijkste aspecten van elke ontwikkelingsfase van het kind. (motorisch, cognitief, affectief) • De verbanden leggen tussen de ontwikkeling op verschillende niveaus binnen een zelfde levensfase. <p>Kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de praktijksituatie kunnen zij een kind situeren in zijn ontwikkelingsfase en hierdoor op een correcte wijze kunnen omgaan met het kind. • Noodsignalen van een kind waarnemen en erop gepaste wijze op reageren. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een attitude ontwikkelen van respect en begrip voor de kinderen en ouders met problemen in verschillende omstandigheden. 	Dps	<p>B</p> <p>U</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p>	<p>Psychologie van het kind</p> <ul style="list-style-type: none"> – prenatale periode – geboorte en eerste levensjaren – peutertijd – kleutertijd – schoolkind 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Bezoek aan een kraamafdeling. 2) Bezoek aan een kinderdagverblijf. 3) Uitnodigen van een gastspreker: <ul style="list-style-type: none"> – kinderpsycholoog; – psychotherapeut die enkel met kinderen werkt; – PMS-medewerker laten praten over de schoolrijpheidstesten.
<p>Kennen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis hebben van de specificiteit van de adolescentiefase en van de belangrijkste evoluties op lichamelijk, cognitief en psychosociaal vlak. • Het begrip identiteit omschrijven in functie van de verdere aanloop naar volwassenheid. • Inzicht hebben in de individualisatie bij de overgang van kindsheid naar volwassene. 			<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p>	<p>Psychologie van de adolescent</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lichamelijke aspecten van de ontwikkeling – Cognitieve ontwikkeling – Sociale vaardigheden, sociale rolveranderingen – Identiteitsontplooiing, individualisatie

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
<ul style="list-style-type: none"> Inzicht hebben in de sociale rolverandering van de adolescent. <p>Kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Op een ontwikkelingspsychologische manier omgaan met de adolescent. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> Alert zijn voor de specificiteit van deze fase met zijn vele en moeilijke facetten zowel voor de jongere als voor zijn omgeving. 		<p>U</p> <p>B</p>		
<p>Kennen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kennis hebben van de verschillende fasen in de volwassenheid. Inzicht hebben in de problemen die het ouder worden met zich meebrengen. Kennis hebben van de omgeving waarin de volwassenen leeft en werkt. <p>Kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Op een verantwoorde wijze de volwassene benaderen, rekening houdend met de aspecten uit het leven van de volwassene. Op een verantwoorde wijze de volwassene begeleiden, rekening houdend met de verschillende aspecten uit het leven van de volwassene. Oog hebben voor alle deelaspecten van de volwassenheid en deze integreren in de beroepshouding. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> Beseffen dat ontwikkeling niet 		<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>U</p> <p>B</p> <p>B</p>	<p>Psychologie van de volwassene</p> <ul style="list-style-type: none"> – De jong volwassene – De mens in de middenleeftijd – De mens in de overgangsjaren – De bejaarde mens 	<ul style="list-style-type: none"> De afdeling psychiatrie benadert in dit hoofdstuk meer het psychologisch aspect van de volwassenheid, terwijl de afdeling ziekenhuisverpleegkunde meer de nadruk legt op maatschappelijke aspecten zoals beroepskeuze, partnerkeuze en sociale omgang. Vertellen van eigen ervaringen met mensen uit de omgeving (ouders, familie,). Bezoek aan bejaardentehuis, psychogeriatric, afdeling palliatieve zorgen.

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
ophoudt bij de volwassenheid, maar een proces is dat doorgaat tot het einde van de levensloop. • Bereid zijn zich in te leven in de leefwereld van de volwassene.		B		

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
<p>Kennen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Inzicht hebben in de beleving en gedragsverandering van de patiënt in verschillende situaties en met verschillende ziektebeelden als uitgangspunt voor de hulpverlening. Inzicht hebben in actuele aandoeningen en de beleving van de patiënt, naasten en de maatschappij. De verschillende patiëntengroepen vanuit een holistische visie benaderen in het hulpverleningsproces. <p>Kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Inspelen op de specifieke behoeften van de patiënt tijdens ziekte- en behandelingsproces. Een correcte beroepshouding aannemen bij het benaderen van specifieke patiëntensituaties. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> De verworven kennis integreren in hun attitude bij het omgaan met de diverse patiëntengroepen. Zich bewust zijn van de invloed van omgevingsfactoren op de ziektebeleving van de patiënt. Begrip opbrengen voor gedragsveranderingen tengevolge van het ziekteproces. Zich bewust zijn van de psychosociale gevolgen van ziekte en behandeling. 	<p>DZh</p> <p>DZh</p> <p>DZh</p> <p>DZh</p> <p>DZh</p> <p>DZh</p> <p>DZh</p> <p>DZh</p>	<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p>	<p>PSYCHOLOGIE VAN DE HULPVERLENENDE RELATIE</p> <p>Psychosociale aspecten van het ziek-zijn en de ziek-beleving</p> <ul style="list-style-type: none"> – Beleving – Betekenis geven – Reacties 	<p>Vakkenintegratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ziekteleer Gynaecologie Pediatrie Medische-, heekundige-, verloskundige- en pediatrie verpleging Geïntegreerde sociale vaardigheden Stages <p>Algemene wenken:</p> <ul style="list-style-type: none"> Doceermethode Onderwijsleergesprek Cursus met open ruimten voor eigen notities <p>Specifieke wenken:</p> <ul style="list-style-type: none"> Leerlingen eigen stage-ervaringen laten vertellen. Vertrekken vanuit ervaringen met zieke familieleden of vrienden of eigen ziek-zijn. Bezoek aan palliatieve dienst. Bezoek aan dienst pediatrie, geriatrie. Rollenspel. Film of toneelvoorstelling bijwonen.
Kennen:			Ontwikkelingsfasen en hun relatie tot de psychopathologie	

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
<ul style="list-style-type: none"> • Inzicht hebben in de specifieke kenmerken, behoeften en begeleiding van enkele bijzondere patiëntengroepen volgens leeftijd en aandoening. • Kennis hebben van verschillende ontwikkelingsmodellen op basis waarvan een relatie kan gelegd worden met een aantal psychopathologische ziektebeelden. • Inzicht hebben in de basisprincipes van de psychodynamiek. • Een aantal psychopathologische beelden kunnen beschrijven. <p>Kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de praktijksituatie op een verantwoorde manier omgaan met een patiënt met een psychopathologisch beeld. • Informeren en instrueren van patiënten uit verschillende leeftijdsgroepen en hun naasten. • Op een gepaste wijze patiënten uit diverse leeftijdsgroepen benaderen en begeleiden tijdens hun ziekteproces. • De patiënt met een specifieke aandoening op een gepaste wijze benaderen en begeleiden tijdens hun ziekte. • De kennis over de betekenis en beleving van de specifieke aandoening van de patiënt, integreren in de beroepshouding. • In staat zijn een gepaste communicatieve houding te ontwikkelen naar een patiënt met een specifieke aandoening. <p>Zijn:</p>		B	<ul style="list-style-type: none"> – Leeftijdsgroepen – Patiëntengroepen in functie van de aandoening 	
	Dps	B		
	Dps	B		
	Dps	U		
	Dps	U		
	Dps	U		
	DZh	B		
	DZh	B		
	DZh	B		
	DZh	B		
DZh	B			
DZh	B			
	B			

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
<ul style="list-style-type: none"> • Respect en empathie tonen in de begeleiding van patiënten in verschillende levensfasen. • Belang inzien om in verbanden te leren denken betreffende de psychodynamiek die het palet van normaal tot pathologisch bestrijkt. 	Dps	U		
<p>Kennen/kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzicht hebben in de diverse psychodiagnostische onderzoeken. • De evolutie in de psychodiagnostiek schematisch weergeven. • Het onderscheid tussen de verschillende psychodiagnostische onderzoeken verwoorden. • Inzicht hebben in de verschillen tussen verschillende therapievormen. • Kennen het mensbeeld van waaruit de verschillende therapievormen vertrekken. • Kennen de werking, de toepassing, de aandachtspunten en de kritieken van/op verschillende therapievormen. • De gevolgen van een psychotherapeutisch kader op het gedrag van de patiënt kunnen verklaren, zodat ze als leerling-verpleegkundige een correcte beroepshouding tonen bij de benadering van deze patiënt. <p>Zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het belang beseffen van een algemeen wetenschappelijk psychologisch 	<p>Dps</p> <p>Dps</p> <p>Dps</p> <p>Dps</p> <p>Dps</p> <p>Dps</p> <p>Dps</p>	<p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>B</p> <p>U</p> <p>U</p> <p>U</p>	<p>Psychodiagnostiek en therapieën.</p> <p>1) Klinische psychodiagnostiek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – intelligentie-onderzoek – persoonlijkheidsonderzoek – evolutie in de psychodiagnostiek <p>2) Diverse therapieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gedragstherapie – Systeemtherapie – Client-centered therapie – Psychodynamische therapie 	<ul style="list-style-type: none"> • Ervaringsgericht leren door terugkoppeling van stage-ervaringen aan dit werkmateriaal. • Diverse psychotherapeuten aan het woord laten die verschillende therapieën hanteren. • Videofilm: Reeks van BRTN: “Ik kom uit therapie”. • Opdrachten: leerlingen lezen artikel omtrent toepassingen van de therapieën en geven er hun mening over. • Bespreking van eigen aangebrachte casus uit de dagbehandelingsafdeling of de gesloten afdeling van een psychiatrisch ziekenhuis. • Leerlingen aangepaste literatuur aanbieden voor verdere verwerking van de theoretische kennis.

Doelstellingen	D	B/U	Leerinhouden	Pedagog. Didactische. wenken en middelen
<p>denkkader als richtlijn en ondersteuning van de concrete therapeutisch gerichte omgang met mensen met psychologische/psychiatrische problemen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een eigen mening vormen over de psychotherapie en haar toepassingen en die mening kunnen toelichten. • Interesse opbrengen voor en een bevrugende houding aannemen tot gegevens in het dossier van de patiënt, voor wat de praktische bruikbaarheid betreft voor hen als verpleegkundigen en de samenwerking met de psycholoog. • Een kritische houding aannemen ten aanzien van verschillende psychodiagnostische onderzoeken. 		<p>B</p> <p>B</p>		